

درمان بیماری‌ها با گیاهان شفابخش

(جلد اول: استانهای اردبیل و آذربایجان)

روش‌های فراوری و مصرف گیاهان دارویی، لیست و تصاویر انواع گیاهان شفابخش استانهای اردبیل، آذربایجان، زنجان، همدان و شهرستان ایردموسی، نام ترکی، نام علمی، پراکنش جغرافیایی، مواد موثره، اثرات شفابخش، نحوه مصرف و احتیاط در مصرف.

تألیف:

مهندس زحراراهی ایردموسی

دکتر سید امیر عباس درسوی

(استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس)

سازمان انتشارات واحد مازندران

۱۳۹۹

سرشناسه	: زاهدی ایردموسی، زهرا، ۱۳۷۳-
عنوان و نام پدیدآور	: درمان بیماری‌ها با گیاهان شفابخش: روش‌های فراوری و مصرف گیاهان دارویی، لیست و تصاویر انواع گیاهان شفابخش.../ تالیف زهرا زاهدی ایردموسی، سیدامیرعباس موسوی میرکلایی.
مشخصات نشر	: ساری: جهاد دانشگاهی، سازمان انتشارات، واحد مازندران، ۱۳۹۹ -
مشخصات ظاهری	: ج.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۷۳۱۰۰۶-۱ ج. ۱
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
مندرجات	: ج. ۱. استان‌های اردبیل و آذربایجان
عنوان دیگر	: روش‌های فراوری و مصرف گیاهان دارویی، لیست و تصاویر انواع گیاهان شفابخش...
موضوع	: گیاهان دارویی -- ایران
موضوع	:
موضوع	: گیاه‌درمانی -- ایران
موضوع	:
موضوع	: پزشکی سنتی -- ایران -- نسخه‌ها و دستورالعمل‌ها
موضوع	: Traditional medicine -- Iran -- Formulae, receipts, prescriptions
شناسه افزوده	: موسوی میرکلایی، سیدامیرعباس، ۱۳۵۷-
شناسه افزوده	: جهاد دانشگاهی. سازمان انتشارات. واحد مازندران
شناسه افزوده	: Press Organization Jahade Daneshgahi. Mazandaran Branch
رده‌بندی کنگره	: R ۸۰
رده‌بندی دیویی	: ۶۱۵/۳۳۰۰۹۵
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۶۱۰,۷۰۸۶

درمان بیماری‌ها با گیاهان شفابخش (جلد اول: استان‌های اردبیل و آذربایجان)

مؤلفین: زهرا زاهدی ایردموسی، سیدامیرعباس موسوی

ناشر: انتشارات جهاد دانشگاهی واحد مازندران

صفحه‌آرا و طراح جلد: دکتر شهاب الدین فرد

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۹

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۵۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۳۱۰۰۶-۱

حق چاپ و نشر محفوظ است.

هرگونه برداشتی از تمام یا قسمتی از این اثر منوط به کسب اجازه کتبی از ناشر و مولف می‌باشد.

ساری - خیابان امیر مازندرانی - خیابان وصال - جهاد دانشگاهی مازندران صندوق پستی: ۱۶۴۷-۴۸۱۷۵

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	پیشگفتار
۱۱	مقدمه
۱۳	فصل اول
۱۳	روش‌های فرآوری و مصرف گیاهان دارویی
۱۵	انتخاب گیاهان
۱۵	زمان چیدن گیاهان دارویی
۱۶	روش خشک کردن گیاهان دارویی
۱۷	گل‌های شفاعبخش
۱۷	برگ‌های شفاعبخش
۱۸	ساقه‌های شفاعبخش
۱۸	پوست درختان شفاعبخش
۱۹	ریشه‌های شفاعبخش
۱۹	مقدار مجاز استفاده از گیاهان شفاعبخش
۲۰	دمکرده‌ها و جوشانده‌ها
۲۲	روش مجاز تهیه دمکرده
۲۳	مقادیر مجاز تهیه دمکرده‌ها
۲۳	روش مجاز تهیه جوشانده‌ها
۲۴	شربت
۲۴	روش مجاز تهیه شربت
۲۵	افشره‌ها
۲۵	روش تهیه خیسانده‌ها
۲۵	روش مجاز تهیه عرقیات
۲۷	روش مجاز تهیه تنتور
۲۸	روش مجاز تهیه تنتورهای غیر الکلی
۲۸	روش مجاز تهیه روغن دمکرده
۲۹	روش تهیه روغن دمکرده‌ی سرد

۲۹	 روش تهیه روغن دمکرده داغ
۳۰	 روش مجاز تهیه کرم گیاهی
۳۰	 روش مجاز تهیه پماد گیاهی
۳۱	 روش مجاز تهیه کمپرس گیاهی
۳۲	 روش مجاز تهیه مرهم گیاهی
۳۳	 لوسیون‌ها
۳۳	 محلول‌های شستشوی موضعی
۳۴	 روش تهیه بخور
۳۵	 فصل دوم
۳۵	 آشنایی با گیاهان شفابخش
۳۷	 آنابگردان
۴۱	 آلبو
۴۳	 آویشن ایرانی (کاکوتس)
۴۵	 ارزن
۴۷	 اسفناج
۴۹	 اسفند
۵۱	 اکلیل کوهی (رومارن، رُزماری، نازان)
۵۵	 الْکِلْ الْمَلِک (یونجه زرد)
۵۷	 انجیره سیاه (فراسیون سیاه)
۵۹	 بابا آدم (باردان، فیلگوش، آراقیطون)
۶۳	 بابونه (بابونه آلمانی)
۶۷	 بابونه گاوی (بابونه وحشی، گاو چشم)
۷۱	 بارهنگ
۷۵	 بنفشه
۷۹	 بولاغ اوتی (elf چشمه، آب تره)
۸۱	 بومادران
۸۵	 به
۸۹	 بید سفید
۹۳	 پای خر (پای کره اسبی، فرفره، elf سرفه)
۹۵	 پای شیر (شنل بانو)

۹۷	پنیرک
۹۹	پولک (سنبله نقره‌ای، استاکیس)
۱۰۱	پونه
۱۰۳	پیاز
۱۰۷	پیچ امین الدوله (یاس امین الدوله)
۱۰۹	تاتوره (داتوره)
۱۱۱	تاجریزی (انگور روباه)
۱۱۳	ترشک (ساق تشک)
۱۱۵	تمشک
۱۱۷	چغندر
۱۱۹	خارخاسک (خارخسک)
۱۲۱	خارشتر (آدور)
۱۲۳	خارمریم (ماربیتغال)
۱۲۵	خاکشیر (خاکشی)
۱۲۹	خردل وحشی
۱۳۳	خرغه پرپهن
۱۳۵	خیار
۱۳۷	ذرت
۱۳۹	ریحان
۱۴۱	زالزالک
۱۴۳	زرد آلو
۱۴۷	سلمه تره
۱۴۹	سیب
۱۵۳	سیب زمینی
۱۵۵	شاه تره
۱۵۹	شبدرد قرمز
۱۶۱	شقاقیق
۱۶۳	شنگ
۱۶۵	شیر سگ

۱۶۷	 عدس
۱۶۹	 علف شیر (علف ماست، شیر پنیر، قالیون)
۱۷۱	 غاز باغی
۱۷۳	 قاصدک
۱۷۵	 کاسنی
۱۷۹	 کدو حلوائی (کدو تنبل)
۱۸۱	 گردو
۱۸۳	 گزنه
۱۸۵	 گشنیز
۱۸۷	 دل ختمی
۱۸۹	 گوش خرگوش (گل ماهور، خرگوشک، بوصیر)
۱۹۱	 گل سحر (گل عمودی)
۱۹۳	 گل گند
۱۹۵	 گلابی
۱۹۷	 گلپر
۱۹۹	 گوجه سبز
۲۰۱	 گوجه فرنگی
۲۰۳	 مرغ (علف مرغ)
۲۰۵	 مریم گلی
۲۰۴	 نسترن
۲۰۹	 نعناع (نعنا)
۲۱۱	 هفاریقون (علف چای، گل راعی، هزار چشم)
۲۱۳	 هوپج
۲۱۵	 یولاف (جو دو سر)
۲۱۷	 یونجه
۲۱۹	 جدول خواص گیاهان دارویی
۲۳۸	 منابع و مراجع

پیش‌گفتار

وجود انواع گوناگون گیاهان دارویی در سرزمین نیاکانم ایردموسی، محرک خوبی برای گردآوری این مطالب بود. شناخت من در مورد گیاهان دارویی به سالهای کودکی‌ام برمی‌گردد. سن و سال کمی داشتم که مادرم را در جمع آوری این گیاهان شفاعش همراهی می‌کردم و اینگونه کم و بیش، با خواص و شکل آنها آشنا شدم. بعدها در دوره کارشناسی در رشته گیاه پزشکی ادامه تحصیل داده و نیز به دلیل علاقه به گل و گیاهان و فضای شاداب و زنده‌ای که پیرامونش دارد تصمیم گرفتم در دوران کارشناسی ارشد در رشته مرتبط، مهندسی فضای سبز که آمیخته‌ای از هنر طراحی و گل و گیاه می‌باشد به طور تخصصی و آکادمیک در مورد گیاهان اطلاعات کسب نمایم.

بعد از اتمام دوره دانشگاه به طور آزاد و از روی علاقه‌ای که به گیاهان دارویی در خود یافته‌ام، در این زمینه مطالعه و تحقیق به عمل آوردم. در این حین متوجه مطالب بسیار جالبی شدم و دریافتم در روزگاران قدیم، افرادی که دچار امراض و بیماری می‌شدند، به سراغ طب گیاهی که تاثیر آنها بر اثر تجربه، برایشان مسلم بود و یا به صورت سینه به سینه به همدیگر بازگو کرده بودند، می‌رفتند.

البته امروزه به نظر می‌رسد گل‌ها را گیاهان دارویی که در گذشته از اهمیت زیادتری برخوردار بودند ارزش و جایگاه خود را از دست داده‌اند اما واقعیت امر اینگونه نیست. در واقع، اکثر داروهای شیمیایی و صنعتی امروزی، با تکیه به خواص داروهای گیاهی شفاعش ایجاد شده و پایه‌ای کاملاً گیاهی دارند. به طور مثال در کشور سوئیس که یکی از کشورهای بزرگ تولید کننده مواد دارویی جدید است، مغازه‌های زیادی به نام گیاه فروشی که منحصرأ گل و گیاهان دارویی می‌فروشند رایج است. در بسیاری از کشورهای اروپایی، نه تنها افراد بیمار، بلکه افراد سالم نیز از گیاهان دارویی به منظور پیشگیری و بالا بردن ایمنی بدن فرد، به روش دمکرده و فمینه‌ای از وعده‌های غذایی خود استفاده می‌کنند. در ایران نیز تا قبل از ورود داروهای شیمیایی، طب گیاهی بیماری‌ها را با استفاده از گل‌ها و گیاهان دارویی که پدر و مادر بزرگ‌های ما، به خوبی آنها را می‌شناختند، معالجه می‌کردند.

وجود انواع این گیاهان و میسر بودن رشد آنها در سرزمین نیاکان من، یعنی "ایردموسی"، مرا بر آن داشت تا این مطالب را جمع آوری کرده و در دسترس هم وطنان، هم استانی‌ها، همشهریان و علاقمندان این مبحث قرار دهم. امید است مفید واقع شود. شایان ذکر است که اطلاعات و راهنمایی‌های استاد ارجمندم آقای دکتر سید امیر عباس موسوی در این راه و کمک‌های بینهایت ایشان غیر قابل اغماض بوده و بی شک اگر حمایت‌ها و راهنمایی‌های ایشان نبود این مطالب ارزش علمی نمی‌یافت.

«مهندس زهرا زاهدی ایردموسی»